

Yerdes

DE NEDERLANDSCHE GESCHIEDENIS

IN PLATEN.

BEREDENEERDE BESCHRIJVING

VAN

NEDERLANDSCHE HISTORIEPLATEN,

ZINNEPRENTEN EN HISTORISCHE KAARTEN;

VERZAMELD, GERANGSCHIKT, BESCHREVEN

DOOR

F. M U L L E R,

BOEKHANDELAAR TE AMSTERDAM, ENZ.

TWEEDE DEEL.

(1702 tot 1795.)

**AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER EN C°.**

1876,77.

- 3785 Hetzelfde, grooter en andersom; de kerk links van den toren. — Zonder eenig opschrift. Geëst door *A. Spinder*, landmeter. Hg. 20, br. 25 dm. br. 4°. — Hierbij: „Nauwkeurige Afbeeld. v. d. toren bij Egmond op „Zee door *A. Spinder*. Haarl. Is. v. d. Vinne.” Titel en 4 bl. 4°.
- 3786 „Waare afbeeldinge van Een leevendighe Renoceros of Neushooren die in „1741 als het 3 jaar oud was door Capt. Douwemont van der Meer uit „Bengalen in Holland is overgebracht,” enz. (*Europ. Merc. 1741 b 151*) — Goed geëst, waarschijnlijk Duitse afbeelding v. d. Rhinoceros; in het vershiet zijn gevecht met een olifant, links het schip dat hem overvoerde, van onderen het portret v. d. Kap. Douwemont v. d. Meer, geboren 1705, links en regts Lat., Fr., Holl. en Eng. inschriften; bovenaan in de plaat een 9reg. Duitse vers van Maria Endtin, waardin in de *Paauw* (te Neurenberg?) waarbij zij hare vreugde uitdrukt dat dit dier den 20 Nov. 1747 door den Keurvorst Karel Theodoor en famielje ten haren huize gezien is. Hg. 45, br. 56 dm. br. fol. — Ik heb nooit een ander Ex. gezien.

OOSTENRIJKSCHE SUCCESSIE-OORLOG. 1741 tot 1748.

No. 3787—3822 is eene geheel éénige verzameling van Historische platen en spotprenten over het begin van den Oorlog. Namelijk:

No. 3787 tot 3790 zijn geschiedkundige Hollandsche prenten.

No. 3791 „ 3810 zijn Holl.Spotprenten op Frankrijk en de Keizerskeuze.

No. 3811 „ 3816 zijn oude Hollandsche houtsneden, hierop toegepast.

No. 3817 „ 3822 zijn platen behoorende in: *W. v. Haren*, 4 Gedigten met 3 vervolgen. Amst., 1742. 8°.

Slechts enkele dezer platen komen vrij algemeen voor; de No. 3811 tot 3816 zijn allen zéér zeldzaam; van velen ken ik geen ander Exempl.

- 3787 (1741. 10 April.) „Afbeelding v. de Veldtslag tusschen de Legers v. d.
a „Koning v. Pruisen en de Koninginne v. Hongarijen bij 't dorp Molwitz „in Silesien.” (*Wagenaar. XIX. 306.*) — Gezigt van den geheelen slag waarin de Pruisen overwonnen; bovenaan: *A.* het dorp Mollwitz, *B.* Brieg, *C.* Neuss. Met 1 reg. gegrav. uitlegg. ouderaan, en lager uitlegging in 2 kol. In boekdruk. Zonder naam v. graveur (door *J. Luiken*) Amst., *J. Hayman*, aan de Oostzijde van den Beurs over 't Zeelants Comptoir. Hg. 25, br. 40 dm. br. fol.

Van deze plaat meen ik Exemplaren gezien te hebben, geteekend *J. L.* (gelijk dit Ex. de letters in handschrift heeft.) De plaat is stellig door *Luyken* (overleden 1712) en heeft zeker vroeger gediend, voor??

- b* Dezelfde plaat, latere druk, zonder onderschrift wat uitgewischt is, daarentegen met bijvoeging bovenaan: *Nederl. Mercurius 1756. Oct. bl. 138*, waarin die aldus voorkomt. Ze stelt, volgens de bijgevoegde verklaring uit den *Mercurius*, den slag bij Losowitz in den 7jarigen oorlog op 1 Oct. voor.
- 3788 (1742. 17 Jan.) „Volkomen Victorie door de Oostenrijkers op de Byerschen behaald bij Scharding, door den Gen. Veldmaarsch. Grave v. „Khevenhuller.” (*Wagenaar. XIX. 337*) — Afbeelding v. d. veldslag met gegrav. uitlegging A—Z. Door *J. v. J(agen?)* Hg. 36 br. 45 dm. br. fol.

- 3971 (28 Julij) De Amsterdamsche schouwburg, gesloten sedert 1°. Mei 1747, nu heropend met de vertooning van het zinnespel „Leeuwendaal hersteld „door de vrede.” door L. Pater. (Kok, Amsteld. Jaarb. III. 360). Naar en door S. Fokke. Hg. 20, br. 30 dm. gr. br. 4°.
- 3972 (Febr.) Zinneprint „Ter oprichtinge der weduwen-beurzen in 1749,” waarboven eene medaille, met dit jaar. (Nederl. Jaarboeken, bl. 149. 162. 844. 854.) Naar en door S. Fokke. 8°.
- 3973 (3 Mei) „Vreugdeteekenen op 3 Mei 1749 bij het 600jarig Jubile v. h. „Heylig Bloedt onses Saligmaeckers in Brugghe in Vlaend. Brugghe, A. „Wijds. 1749.” 4°. Titel, Opdragt, Voorberigt en 60 bl. — 6 platen, geteekend: A—F, geëst door P. Verschoot. Ieder hg. 18, br. 30 dm. br. fol.
- Plaat A met 4 zegewagens gen^o. 1—4.
 „ B „ 3 „ „ 5—7.
 „ C „ 9 vertooningen „ 1—9.
 „ D „ 9 „ „ 10—18 waarbij Rhinoceros, enz.
 „ E „ 6 „ „ 19—24 „ Walvisch, enz.
- 3974 16 Junij „Collecte voor de Land en Geloofsgenooten van Bergen op Zoom, „Sas v. Gent, enz. tot herstelling van hunne schade in den oorlog geleden „en herbouwing hunner kerken, gedaan 16 Junij 1749.” — Dezelfde plaat als No. 3724: Collecte voor de Piemonteezen. Met uitvoerig vers in 3 kol. van H. v. Elvervelt. Amst., G. Bos. gr. fol. — In den Atlas v. Mr. S. v. Gijn te Dordrecht en A. v. Stolk te Rott.
- 3975 (Dec.) Spotprint op de invoering van het collecteeren der pachten. (Wagenaar XX. 338) — „De vier oprechte Arlequins, 4 Pierrots en 2 „Scaremouschies op een papiere theater of de gulsige schroktijd van Decem- „ber 1749.” — Onderschrift met acht drieregelige versjes in 4 kol., onder eene plaat in drie rijen. Bovenaan: *De vier financiers* (Arlequins), lager: *de vier leveranciers* (Pierrots), daaronder: *de twee arbeiders*. „Ge- „drukt op de Caap bij Jac. Stapweg.” Hg. 18 en 38 dm., br. 27 dm. fol. *Zeer zeldzaam.* Zie N°. 3949*.
- 3976 „Loon na verdienst.” Zinneprint op de Doelisten. — Een galg waaraan reeds 9 Doelisten hangen en 2 andere de ladder zullen opgaan. Met uitvoerig vers in 2 kol. Hg. 17 en 33, br. 19 dm. fol. Hierbij een vers: „De Characters der opperbaasen uit de Cloveniersdoelen. Rapenburg.” 8 bl. 8°.

Eene nog slechtere copy der plaat dan die zelve is, vindt men in: Praaltooneel van Neerl. Wonderen, II, waar op bl. 172 het vers met eenige veranderingen is afgedrukt. Zie N°. 3948, 3951.

N°. 3977—N°. 4009. Platen over de zeden, kleeding en volksgebruiken van dezen tijd.

De Nieuwjaars-, Kermis- en Kinderprenten, onder de N°. 3977 tot 3983 beschreven, verdienen de hier gegeven uitvoerige vermelding omdat ze de hoogst zeldzame overblijfsels van vele thans geheel vergeten gebruiken en spelen zijn.

- 3977 (1750—1800) Nieuwjaars- en Kermisprenten met de verzen van gelukwensching er onder. — De houtsneden zijn al even slecht als de verzen; de platen der Courantombrengers zijn nog de minst slechte; de oudste